Στην υπόθεση 38/83,

που έχει ως αντικείμενο αίτηση του College van Beroep voor het Bedrijfsleven της Χάγης, προς το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, με την οποία ζητείται, στο πλαίσιο της δίκης που εκκρεμεί ενώπιον του παραπέμποντος δικαστηρίου μεταξύ

BV Verwerkings Industrie Vreeland, Vreeland,

και

Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, Χάγη,

η έκδοση προδικαστικής αποφάσεως ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1968, περί καθορισμού των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού ΕΟΚ 653/68 περί των όρων τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδας που χρησιμοποιείται για την κοινή γεωργική πολιτική (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/004, σ. 3), καθώς και του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 878/77, περί των τιμών συναλλάγματος που πρέπει να εφαρμοστούν στον γεωργικό τομέα και αντικαταστάσεως του κανονισμού ΕΟΚ 937/77 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 67), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1509/78 της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 220),

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα)

συγκείμενο από τους Y. Galmot, πρόεδρο τμήματος, U. Everling και K. Κακούρη, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: C. O. Lenz
γραμματέας: J. A. Pompe, βοηθός γραμματέας

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι παρατηρήσεις που κατατέθηκαν δυνάμει του άρθρου 20 του πρωτοκόλλου περί του οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ συνοψίζονται ως εξής:

I — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Η σχετική κοινοτική κανονιστική ρύθμιση

Ο κανονισμός 653/68 του Συμβουλίου, της 30ής Μαΐου 1968, περί των όρων μεταβολής της αξίας της λογιστικής μονάδος, που χρησιμοποιείται για την κοινή γεωργική πολιτική (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/003, σ. 54) καθορίζει εξαντλητικά τις συνθήκες, υπό τις οποίες μπορεί να τροποποιηθεί η αξία της λογιστικής μονάδας που εφαρμόζεται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής δυνάμει του κανονισμού 129 του Συμβουλίου, της 23ης Οκτωβρίου 1962 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/001, σ. 66). Η τροποποίηση αυτή δεν μπορεί να γίνει παρά μόνο όταν ένα ή περισσότερα κράτη μέλη μεταβάλλουν την ισοτιμία των νομισμάτων τους. Στις περιπτώσεις αυτές, το Συμβούλιο μπορεί επιπλέον, υπό ορισμένους όρους και κατά παρέκκλιση από τους ισχύοντες γεωργικούς κανονισμούς, να λάβει, προς το γενικό οικονομικό συμφέρον, περιορισμένα μέτρα προσαρμογής ορισμένων γεωργικών τιμών, «αν ο ιδιαίτερος και εξαιρετικός χαρακτήρας της καταστάσεως που δημιουργήθηκε από την μεταβολή των σχέσεων ισοτιμίας μεταξύ των κρατών μελών καθιστά εμφανή την σκοπιμότητα της λήψεως τέτοιων μέτρων» (άρθρο 3, τέταρτη παράγραφος).

Ο κανονισμός 1134/68 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1968, περί καθορισμού των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) 653/68 περί των όρων τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδος που χρησιμοποιείται για την κοινή γεωργική πολιτική (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/004, σ. 3) καθορίζει στο άρθρο 1 τις συνέπειες της τροποποίησης της αξίας της λογιστικής μονάδας και της ενδεχόμενης προσαρμογής των γεωργικών τιμών. Η διάταξη αυτή ορίζει τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδος και σε περίπτωση προσαρμογής των γεωργικών τιμών κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, εδάφιο τέταρτο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 653/68:

α) τα ποσά που περιέχουν στοιχεία που καθορίζονται βάσει των τιμών που εφαρμόζονται στις διεθνείς αγορές και τα οποία απαριθμούνται στο παράρτημα, σημεία 1 έως 5, αν παραστεί ανάγκη υπολογίζονται και καθορίζονται εκ νέου, χωρίς καθυστέρηση, από την Επιτροπή σύμφωνα με τις μεθόδους που πρέπει να εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση, χρησιμοποιώντας την νέα αξία της λογιστικής μονάδος και, κατά περίπτωση, τις προσαρμοσμένες γεωργικές τιμές·

β) ...

γ) ...

2. Σε περίπτωση εφαρμογής των διατάξεων της παραγράφου 1 περίπτωση α, τα ποσά τα οποία αναφέρονται σ' αυτήν και τα οποία έχουν προκαθορισθεί για συναλλαγή που απομένει προς πραγματοποίηση μετά την τροποποίηση της αξίας της λογιστικής μονάδος ή μετά την προσαρμογή των γεωργικών τιμών, υπολογίζονται ή καθορίζονται εκ νέου,

αν περίσταται ανάγκη, από την Επιτροπή, κατά τρόπο ανάλογο με εκείνον που προβλέπεται στις εν λόγω διατάξεις· οπωσδήποτε, κάθε ενδιαφερόμενος που έχει εξασφαλίσει προκαθορισμό για συγκεκριμένη συναλλαγή επιτυγχάνει κατόπιν υποβολής εγγράφου αιτήσεως, η οποία πρέπει να περιέλθει στον αρμόδιο οργανισμό εντός προθεσμίας 30 ημερών από της θέσεως σε ισχύ των μέτρων καθορισμού των ποσών που υπολογίσθηκαν εκ νέου, την ακύρωση του προκαθορισμού και του συναφούς πιστοποιητικού ή τίτλου.»

Δυνάμει του ψηφίου 3 του παραρτήματος του κανονισμού 1134/68 τα ποσά στα οποία αναφέρεται το άρθρο 1 περιλαμβάνουν τις επιστροφές λόγω εξαγωγής.

Οι συνέπειες της μεταβολής της σχέσης μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδας καθορίζονται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού. Η διάταξη αυτή προβλέπει ιδίως τα ακόλουθα:

«1. Σε περίπτωση τροποποιήσεως της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδος, το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος προσαρμόζει, βάσει της νέας σχέσεως και με την επιφύλαξη της εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 1 παράγραφος 2, τα ακόλουθα ποσά που προβλέπονται σε λογιστικές μονάδες, αν εμφανίζονται σε εθνικό νόμισμα στα έγγραφα, τίτλους ή πιστοποιητικά που συντάσσονται για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής ή των ειδικών καθεστώτων για συναλλαγές εμπορευμάτων που προκύπτουν από την μεταποίηση των γεωργικών προϊόντων:

α) τα ποσά που έγιναν αντικείμενο προκαθορισμού για συναλλαγή ή για τμήμα συναλλαγής, το οποίο απομένει προς πραγματοποίηση μετά την τροποποίηση της σχέσεως αυτής·

6) ...

Οπωσδήποτε, κάθε ενδιαφερόμενος που έχει εξασφαλίσει προκαθορισμό για συγκεκριμένη συναλλαγή, επιτυγχάνει κατόπιν υποβολής εγγράφου αιτήσεως, η οποία πρέπει να περιέλθει στον αρμόδιο οργανισμό εντός προθεσμίας 30 ημερών από της θέσεως σε ισχύ των μέτρων που καθορίζουν τα προσαρμοσμένα ποσά, την ακύρωση του προκαθορισμού και του συναφούς πιστοποιητικού ή τίτλου.»

Ο κανονισμός 878/77 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1977, περί των τιμών συναλλάγματος που πρέπει να εφαρμοστούν στον γεωργικό τομέα (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/018, σ. 27) αντικατέστησε, για τις προς διενέργεια πράξεις στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, τις επίσημες ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων με τις καλούμενες αντιπροσωπευτικές τιμές μετατροπής («πράσινες τιμές»), που καθορίζονται από το Συμβούλιο και είναι ανεξάρτητες των πραγματικών τιμών των συγκεκριμένων νομισμάτων. Το άρθρο 4 του κανονισμού αυτού προβλέπει ότι οι διατάξεις του προαναφερθέντος κανονισμού 1134/68 εφαρμόζονται και στις περιπτώσεις μεταβολής των αντιπροσωπευτικών τιμών, εντός των ακολούθων ορίων:

«1. Οι διατάξεις του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1134/68, περί της μεταβολής της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδος, είναι εφαρμοστέες.

2. Εντούτοις, το άρθρο 4 παράγραφος 1, εδάφιο δεύτερο, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1134/68 δεν εφαρμόζεται, εκτός αν η εφαρμογή των νέων αντιπροσωπευτικών τιμών οδηγεί σε μειονέκτημα [ζημία] για τον ενδιαφερόμενο.

Δύναται να αποφασισθεί, πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της νέας τιμής, να αντισταθμισθεί το μειονέκτημα από ένα κατάλληλο μέτρο. Σε αυτή την περίπτωση, δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί η ακύρωση του εκ των προτέρων καθορισμού και του πιστοποιητικού ή τίτλου που το βεβαιώνει.»

Ο κανονισμός 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 878/77 περί των τιμών συναλλάγματος που πρέπει να εφαρμοστούν στον γεωργικό τομέα και αντικαταστάσεως του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 937/77 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021 σ. 67), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1509/78 της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 220), ορίζει, στο άρθρο 1, τη ζημία κατά την έννοια του άρθρου 4 του προαναφερθέντος κανονισμού 878/77:

«1. Νοείται ως ζημία, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 878/77, η μεταβολή σε εθνικό νόμισμα του συνόλου των εφαρμοστέων ποσών στη σχετική πράξη και η οποία οδηγεί, ενδεχομένως δια του υπολοίπου, μετά από την εφαρμογή της νέας αντιπροσωπευτικής τιμής:

— στην είσπραξη μεγαλυτέρου ποσού, ή

— στη χορήγηση κατωτέρου ποσού από αυτό που εφαρμόζεται πριν από την έναρξη της ισχύος της εν λόγω τιμής.

Η ζημία προσδιορίζεται με τη σύγκριση της καταστάσεως του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών. Κατά τη σύγκριση αυτή δεν λαμβάνεται υπόψη η ενδεχομένη μεταβολή των τιμών συναλλάγματος όψεως του αναφερομένου νομίσματος.

Η Επιτροπή, κατόπιν αιτήσεως των κρατών μελών, ανακοινώνει τα απαραίτητα στοιχεία για τον υπολογισμό της ζημίας.

2. Η ακύρωση του εκ των προτέρων καθορισμού και του πιστοποιητικού ή βεβαιωτικού τίτλου, η οποία προβλέπεται στο άρθρο 4, παράγραφος 1, εδάφιο τελευταίο, του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 1134/68, δεν μπορεί να αιτηθεί παρά

α) αν η αντιπροσωπευτική τιμή του αναφερομένου νομίσματος έχει μεταβληθεί, και

β) αν, σε περίπτωση ταυτόχρονης μεταβολής της αντιπροσωπευτικής τιμής και του επιπέδου των τιμών σε λογιστικές μονάδες, η ζημία που προκύπτει από τη μεταβολή της αντιπροσωπευτικής τιμής είναι ανώτερη του πλεονεκτήματος που δύναται να προκύψει από την επίπτωση της μεταβολής του επιπέδου των τιμών επί των προς χορήγηση ή προς είσπραξη ποσών κατά τις συναλλαγές.

3. ...»

Τέλος, ο κανονισμός 652/79 του Συμβουλίου, της 29ης Μαρτίου 1979, περί των συνεπειών του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής (ΕΕ L 84, σ. 1) αντικατέστησε τη λογιστική μονάδα με ECU ορίζοντας ότι τα ποσά που καθορίζονταν μέχρι τότε σε λογιστικές μονάδες για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής εκφράζονται στο εξής σε ECU με την εφαρμογή ορισμένου συντελεστή.

2. Τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα της διαφοράς ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου

Από τις 23 Μαρτίου 1981, η ιταλική λίρα υποτιμήθηκε κατά 6 % και η βρετανική λίρα ανατιμήθηκε κατά 22,64 %. Τα γεγο-

νότα αυτά είχαν ως συνέπεια σχετική υποτίμηση του ολλανδικού φιορινίου σε σχέση με το ECU, κατά 2,4906 %. Αντιστρόφως, για τις Κάτω Χώρες, το ECU αυξήθηκε από 2,74362 φιορίνια (HFL) σε 2,81318 HFL.

Οι μεταβολές αυτές της τιμής των εθνικών νομισμάτων σε σχέση με το ECU είχαν ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μεταβολή της σχέσεως μεταξύ των ισοτιμιών των νομισμάτων αυτών και των οικείων πράσινων τιμών, που παρέμειναν εν προκειμένω αμετάβλητες. Έτσι, για τις Κάτω Χώρες, η ισοτιμία πριν από τις 23 Μαρτίου 1983 ήταν υψηλότερη κατά 1,80 % της πράσινης τιμής και, από τις 23 Μαρτίου, κατώτερη κατά 0,690 %, πράγμα που είχε ως συνέπεια ότι τα θετικά νομισματικά εξισωτικά ποσά (ΝΕΠ) που εφαρμόζονται στις Κάτω Χώρες έπρεπε να μειωθούν στο 0, ενόψη του ορίου του 1 % (άρθρο 2, παράγραφος 1 bis, του κανονισμού 974/71). Πάντως, εν αναμονή της τροποποιήσεως από το Συμβούλιο των αντιπροσωπευτικών τιμών, η Επιτροπή, με τον κανονισμό 801/81, της 27ης Μαρτίου 1981, περί των νομισματικών εξισωτικών ποσών και των διαφορικών ποσών (ΕΕ L 82, σ. 17), «πάγωσε» τα ΝΕΠ που εφαρμόζονται κατά την εβδομάδα από 30 Μαρτίου μέχρι 5 Απριλίου 1981, στο ύψος των ποσών που εφαρμόζονταν στις 23 Μαρτίου 1981.

Πράγματι, οι αντιπροσωπευτικές τιμές προσαρμόστηκαν από τις 6 Απριλίου 1981 για τα γαλακτοκομικά προϊόντα, με τον κανονισμό 850/81 του Συμβουλίου, της 1ης Απριλίου 1981, περί τροποποιήσεως του κανονισμού 878/77 περί των τιμών συναλλάγματος οι οποίες πρέπει να εφαρμόζονται στο γεωργικό τομέα (ΕΕ L 90, σ. 1). Όσον αφορά την αντιπροσωπευτική τιμή του ολλανδικού φιορινίου, καθορίστηκε στο ύψος της κεντρικής τιμής που ίσχυε από τις 23 Μαρτίου 1981 (1 ECU = 2,81318 φιορίνια).

Η ενδεικτική τιμή του γάλακτος και οι τιμές παρέμβασης των γαλακτοκομικών προϊόντων καθορίστηκαν επίσης από τις 6 Απριλίου 1981 για τη γαλακτοκομική περίοδο 1981/1982. Το μέτρο αυτό θεσπίστηκε με τον κανονισμό 851/81 του Συμβουλίου, της 1ης Απριλίου 1981, περί καθορισμού, για τη γαλακτοκομική περίοδο 1981/82, της ενδεικτικής τιμής του γάλακτος και των τιμών παρεμβάσεως του βουτύρου, του αποκορυφωμένου γάλακτος εις κόνιν και των τυρών Grana Padano και Parmigiano Reggiano (ΕΕ L 90, σ. 6).

Τέλος, από την ίδια ημερομηνία καθορίστηκαν επιστροφές λόγω εξαγωγής για τα εν λόγω προϊόντα με τον κανονισμό 922/81 της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1981, περί καθορισμού των επιστροφών κατά την εξαγωγή εις τον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων (ΕΕ L 93, σ. 10).

3. Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου

Στις 30 Δεκεμβρίου 1980, στις 2 Ιανουαρίου 1981 και στις 5 Ιανουαρίου 1981 το καθού στην κύρια δίκη Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten χορήγησε στην προσφεύγουσα στην κύρια δίκη εταιρεία περιορισμένης ευθύνης BV Verwerkings Industrie Vreeland τρεις άδειες για την εξαγωγή προς τρίτες χώρες τριών παρτίδων βουτύρου με περιεκτικότητα σε λιπαρές ουσίες 82 % κατά βάρος (PG 6) ως εμπορευμάτων που υπάγονται στις δασμολογικές διακρίσεις 21.07 H VII α και 21.07 H VIII α. Με τις άδειες αυτές προκαθορίστηκε η επιστροφή που θα εφαρμοζόταν κατά την ημερομηνία της παραδόσεως, δηλαδή και στις τρεις περιπτώσεις 102,30 φιορίνια ανά 100 κιλά, ίσχυσαν δε οι άδειες μέχρι τις 31 Μαΐου 1981 και 30 Ιουνίου 1981, αντιστοίχως.

Με τηλετύπημα τις 21ης Απριλίου 1981, η BV Verwerkings Industrie Vreeland ζήτησε από το Hoofdproduktschap την ακύρωση

των παραπάνω προκαθορισμών καθώς και των σχετικών αδειών, κατά το μέτρο που οι άδειες αυτές δεν είχαν ακόμη χρησιμοποιηθεί κατά την εν λόγω ημερομηνία.

Το Hoofdproduktschap απέρριψε την αίτηση αυτή με απόφαση της 18ης Ιουνίου 1981. Με απόφαση της 25ης Αυγούστου απέρριψε και μιά συμπληρωματική αίτηση μερικής ακύρωσης των ίδιων αδειών.

Στις 16 Ιουλίου και 27 Αυγούστου 1981, η BV Verwerkings Industrie Vreeland άσκησε ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven προσφυγές κατά των απορριπτικών αποφάσεων. Το αίτημά της στηρίζεται σε διάφορες διατάξεις, ιδίως του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου και του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής. Αντιθέτως, το Hoofdproduktschap προβαίνει σε διαφορετική ερμηνεία των διατάξεων αυτών προς στήριξη των απορριπτικών του αποφάσεων.

Για να μπορέσει να εκτιμήσει αυτά τα στοιχεία της διαφοράς, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven, με Διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1983, την οποία διόρθωσε στις 27 Απριλίου 1983, ανέβαλε την έκδοση οριστικής απόφασης και υπέβαλε στο Δικαστήριο, κατ' εφαρμογή του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τα ακόλουθα ερωτήματα:

«I. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 παρέχει δικαίωμα ακύρωσης του προκαθορισμού και της άδειας που πιστοποιεί αυτόν τον προκαθορισμό "σε περίπτωση που εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1, στοιχείο α". Συνάγεται κατά ορθή ερμηνεία αυτής της παραγράφου ότι αυτό συμβαίνει όταν

— η αξία του ECU τροποποιήθηκε στις 23 Μαρτίου 1981 και, περαιτέρω,

— οι τιμές παρέμβασης για το βούτυρο επανακαθορίστηκαν από τις 6 Απριλίου 1981 βάσει του κανονισμού ΕΟΚ 851/81 και, περαιτέρω,

— ο κανονισμός ΕΟΚ 922/81 επανατέθεσπισε τις επιστροφές λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων από τις 6 Απριλίου 1981;

II. Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 παρέχει δικαίωμα ακύρωσης του προκαθορισμού και της άδειας που πιστοποιεί αυτόν τον προκαθορισμό "σε περίπτωση τροποποίησης της σχέσης μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδας". Συνάγεται κατά ορθή ερμηνεία της παραγράφου αυτής ότι αυτό συμβαίνει όταν η αξία του ECU τροποποιήθηκε στις 23 Μαρτίου 1981;

III. Συνάγεται κατά ορθή ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 ότι για να υπολογιστεί η ζημία, στην οποία αναφέρεται η παράγραφος αυτή πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη κατόπιν συγκρίσεως της κατάστασης στην οποία βρίσκεται ο ενδιαφερόμενος πριν και μετά την θέση σε ισχύ των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν έχουν προκαθοριστεί;

IV. Συνάγεται κατά ορθή ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 ότι για να υπολογιστεί η ζημία, στην οποία αναφέρεται η παράγραφος αυτή, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η τιμή αγοράς κατά τη σύγκριση της κατάστασης, στην οποία βρισκόταν ο ενδιαφερόμενος πριν και μετά την θέση σε ισχύ των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών;»

4. Διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου

Η Διάταξη περί παραπομπής και το σχετικό διορθωτικό πρωτοκολλήθηκαν στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 10 Μαρτίου και στις 29 Απριλίου 1983, αντιστοίχως.

Σύμφωνα με το άρθρο 20 του πρωτοκόλλου περί του Οργανισμού του Δικαστηρίου της ΕΟΚ, κατέθεσαν γραπτές παρατηρήσεις η εταιρία περιορισμένης ευθύνης BV Verwerkings Industrie Vreeland, εκπροσωπούμενη από τον B. H. ter Kuile, δικηγόρο Χάγης, το Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten, εκπροσωπούμενο από τον E. R. Kleijwegt, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων εκπροσωπούμενη από τον νομικό της σύμβουλο Robert Caspar Fischer.

Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετ' ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο, με διάταξη της 1ης Φεβρουαρίου 1984, αποφάσισε την ανάθεση της παρούσας υπόθεσης στο τρίτο τμήμα, κατ' εφαρμογή του άρθρου 95 του κανονισμού διαδικασίας και την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων.

II — Γραπτές παρατηρήσεις

1. Επί του πρώτου ερωτήματος

α) Η *BV Verwerkings Industrie Vreeland* φρονεί ότι στο πρώτο ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση, ότι δηλαδή έχει εφαρμογή το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 1134/68.

Η διάταξη αυτή παραπέμπει στο άρθρο 1, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού, το οποίο εξαρτά το δικαίωμα ακύρωσης του προκαθορισμού από την προϋπόθεση είτε της τροποποίησης της αξίας της λογιστικής μονάδας είτε της προσαρμογής των γεωργικών τιμών. Εν προκειμένω, πληρούται και η πρώτη και η δεύτερη προϋπόθεση.

Όσον αφορά την πρώτη προϋπόθεση, η τροποποίηση της αξίας του ECU που έγινε στις 23 Μαρτίου 1981 εμφανίζεται ως τροποποίηση της αξίας της λογιστικής μονάδας, κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68, αφού το ECU είναι η λογιστική μονάδα που χρησιμοποιείται στον τομέα της κοινής γεωργικής πολιτικής δυνάμει του κανονισμού 652/79.

Ο κανονισμός 1134/68, τέθηκε μεν σε ισχύ πριν από την θέσπιση του ECU, εξακολουθεί όμως να εφαρμόζεται. Πράγματι, ο κοινοτικός νομοθέτης δεν αντικατέστησε από συστηματική άποψη στα διάφορα κείμενα την έκφραση «λογιστική μονάδα» με τη λέξη «ECU». Επιπλέον, η λειτουργία του κανόνα δικαιοσύνης που θεσπίζει η παραπάνω διάταξη αναφέρεται στην προστασία των εμπόρων κατά των συνεπειών ορισμένων νομισματικού χαρακτήρα γεγονότων, όπως η τροποποίηση των ΝΕΠ.

Όσον αφορά την δεύτερη προϋπόθεση, η BV Verwerking Industrie Vreeland φρονεί ότι επήλθε προσαρμογή των γεωργικών τιμών με την τροποποίηση των αντιπροσωπευτικών τιμών που θέσπισε ο κανονισμός 850/81 και με την αύξηση της τιμής παρέμβασης, που έγινε με τον κανονισμό 851/81.

Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού (ΕΟΚ) 1134/68 έχει την έννοια ότι η διάταξη αυτή είχε εφαρμογή δεδομένου ότι:

— η αξία του ECU τροποποιήθηκε στις 23 Μαρτίου 1981·

— οι τιμές παρέμβασης του βούτυρου καθορίστηκαν εκ νέου από την 6η Απριλίου 1981·

— οι επιστροφές λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων καθορίστηκαν εκ νέου από την 6η Απριλίου 1981.»

β) Το *Hoofproduktschap voor Akkerbouwprodukten* προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση στο πρώτο ερώτημα. Η δυνα-

τότητα ακύρωσης του προκαθορισμού που προβλέπει το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού 1134/68 εξαρτάται από το αν έχει εφαρμογή η παράγραφος 1 του άρθρου αυτού. Όμως, η τροποποίηση της αξίας του ECU που έγινε στις 23 Μαρτίου 1981 δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της τελευταίας αυτής διάταξης.

Σχετικά, το Hoofdproduktschap προβάλλει ότι το άρθρο 1 του κανονισμού 1134/68 αναφέρεται, μέσω του κανονισμού 653/68, στην ιδιαίτερη περίπτωση κατά την οποία το Συμβούλιο αποφασίζει, υπό εξαιρετικές συνθήκες, να προσαρμόσει τις γεωργικές τιμές σε χρόνο διάφορο της έναρξης μιας συγκεκριμένης περιόδου. Εν προκειμένω, όμως, το νέο επίπεδο τιμών για τον τομέα του γάλακτος και οι νέες επιστροφές καθορίστηκαν ακριβώς κατά την έναρξη της νέας γαλακτοκομικής περιόδου.

Κατά συνέπεια, στο πρώτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 1 του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 δεν λαμβάνεται υπόψη όσον αφορά την τροποποίηση της αξίας του ECU που έγινε στις 23 Μαρτίου 1981.»

γ) Η *Επιτροπή*, φρονεί, όπως και το Hoofdproduktschap, ότι στο πρώτο ερώτημα προσήκει αρνητική απάντηση. Δεν πρόκειται, εν προκειμένω, για «περίπτωση τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδος» ούτε για «περίπτωση προσαρμογής των γεωργικών τιμών», κατά την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68.

Η πρώτη περίπτωση εφαρμογής της διάταξης αυτής δεν συντρέχει, δεδομένου ότι η λογιστική μονάδα αντικαταστάθηκε εν τω μεταξύ από το ECU, ενώ δεν προκύπτει ρητά ότι ο κοινοτικός νομοθέτης θέλησε να χρησιμοποιήσει τη διάταξη αυτή στις περιπτώσεις τροποποίησης της αξίας του ECU.

Επιπλέον, η διάταξη αυτή είχε μιά ειδική λειτουργία στο πλαίσιο του τότε ισχύοντος συστήματος, στο οποίο οι μεταβολές της ισοτιμίας των εθνικών νομισμάτων και/ή της λογιστικής μονάδας είχαν άμεσες επιπτώσεις επί των γεωργικών τιμών, πλήν όμως κατέστη περιττή στο πλαίσιο του σημερινού συστήματος, στο οποίο, χάρη στις πράσινες τιμές και στα ΝΕΠ, η εξέλιξη των γεωργικών τιμών δεν συνδέεται με την εξέλιξη των νομισμάτων και, εξάλλου, δεν γίνεται πλέον βάσει σταθερών ισοτιμιών.

Τέλος, είναι ανακριβές να γίνεται λόγος για τροποποίηση της αξίας του ECU, δεδομένου ότι το ECU δεν έχει καθορισμένη ισοτιμία αλλά εκφράζει στην πραγματικότητα τη σχέση των τιμών των νομισμάτων των κρατών μελών.

Ούτε και η δεύτερη περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 1, έχει πρακτική σημασία στο πλαίσιο του σημερινού συστήματος. Η προσαρμογή των γεωργικών τιμών, στην οποία αναφέρεται η εν λόγω διάταξη, είναι αυτή που μπορεί να αποφασίσει το Συμβούλιο κατά τις συνόδους του, όσον αναφορά ενδεχόμενη τροποποίηση της αξίας της λογιστικής μονάδας κατόπιν της μεταβολής της ισοτιμίας του νομίσματος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών. Επιπλέον, το Συμβούλιο οφείλει να συνέλθει εντός τριών ημερών μετά την πρώτη αναγγελία από κάποιο κράτος μέλος μιάς μεταβολής της ισοτιμίας. Εν προκειμένω, όλες οι αποφάσεις σχετικά με τις τιμές που εκδόθηκαν τον Απρίλιο του 1981, ελήφθησαν βάσει των γεωργικών κανονισμών στο πλαίσιο της ετήσιας επανεξέτασης των γεωργικών τιμών και είναι, επομένως, ανεξάρτητες από τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα της 23ης Μαρτίου 1981.

Εν συμπεράσματι, η Επιτροπή προτείνει την ακόλουθη απάντηση στο πρώτο ερώτημα:

«Μιά μεταβολή της σχέσης των κεντρικών τιμών των νομισμάτων των κρατών μελών μεταξύ τους και μεταξύ αυτών και του ECU, είτε ακολουθείται είτε όχι από προσαρμογή των αντιπροσωπευτικών τιμών

που χρησιμοποιούνται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής, δεν μπορεί να θεωρηθεί ως περίπτωση εφαρμογής του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68.»

2. Επί του δευτέρου ερωτήματος

α) Η *BV Verwerkings Industrie Vreeland* φρονεί ότι στο δεύτερο ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση.

Η μεταβολή της αξίας των νομισμάτων που συνιστούν το ECU σε σχέση με το ίδιο το ECU, η οποία έγινε στις 23 Μαρτίου 1981, αποτελεί «τροποποίηση της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδος», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68, δεδομένου ότι το ECU πρέπει να θεωρηθεί ως η λογιστική μονάδα που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής δυνάμει του κανονισμού 652/79.

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 πρέπει να θεωρηθεί ότι εξακολουθεί να έχει εφαρμογή για τους λόγους που αναπτύχθηκαν ήδη, όσον αφορά το πρώτο ερώτημα. Το συμπέρασμα αυτό επιβάλλεται πολύ περισσότερο καθόσο, ακόμα και μετά την εισαγωγή του ευρωπαϊκού νομισματικού συστήματος, για τα νομίσματα που δεν ανήκουν στο «φίδι» μεταξύ των οποίων η βρετανική λίρα και για τα οποία δεν υπάρχει, επομένως, κεντρική τιμή, πρέπει εν πάση περιπτώσει να γίνεται λόγος για μεταβολή της σχέσης μεταξύ της νομισματικής μονάδας και της ισοτιμίας, δηλαδή της πραγματικής αξίας, του συγκεκριμένου νομίσματος.

Κατά συνέπεια στο δεύτερο ερώτημα αρμόζει η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 έχει την έννοια ότι είχε εφαρμογή στην περίπτωση μεταβολής της αξίας του ECU σε σχέση με τις κεντρικές τιμές ή τις ισοτιμίες των νομισμάτων των κρατών μελών της ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκαν στις 23 Μαρτίου 1981.»

6) Το *Hoofproduktschap voor Akkerbouwprodukten* προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση στο δεύτερο ερώτημα.

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 στηρίζεται στις έννοιες της «ισοτιμίας» και της «λογιστικής μονάδος», οι οποίες δεν έχουν πλέον νόημα στο σημερινό σύστημα, στο πλαίσιο του οποίου, χάρις στις αντιπροσωπευτικές τιμές, τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα δεν έχουν πλέον άμεση επίπτωση επί των γεωργικών τιμών.

Επομένως, μόνο οι μεταβολές της αντιπροσωπευτικής τιμής λαμβάνονται υπόψη στο πλαίσιο του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68. Συνεπώς, η διάταξη αυτή εφαρμόζεται, εν προκειμένω, στην τροποποίηση της αντιπροσωπευτικής τιμής που έγινε στις 6 Απριλίου 1981 αλλά δεν έχει εφαρμογή στην τροποποίηση της κεντρικής τιμής που επήλθε στις 23 Μαρτίου 1981.

Κατά συνέπεια, στο δεύτερο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Η δυνατότητα ακύρωσης του προκαθορισμού που προβλέπει το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 δεν ισχύει ως προς την τροποποίηση της αξίας του ECU που επήλθε στις 23 Μαρτίου 1981.

Δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού ΕΟΚ 878/77, για να υπάρχει η δυνατότητα αυτή απαιτείται τουλάχιστον τροποποίηση της αντιπροσωπευτικής τιμής.»

γ) Η *Επιτροπή,* φρονεί, όπως και το Hoofproduktschap, ότι στο δεύτερο ερώτημα προσήκει αρνητική απάντηση.

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 δεν έχει πλέον εφαρμογή, διότι στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής οι επίσημες ισοτιμίες των εθνικών νομισμάτων αντικαταστάθηκαν από τις αντιπροσωπευτικές τιμές.

Πάντως, το άρθρο 4 του κανονισμού 878/77 ορίζει η εν λόγω διάταξη εφαρμόζεται στις μεταβολές των αντιπροσωπευτικών τιμών με την επιφύλαξη των ακόλουθων περιορισμών: αφενός το άρθρο 4, παράγραφος 1, δεύτερο εδάφιο, του κανονισμού 1134/68 δεν εφαρμόζεται, εκτός αν η εφαρμογή των νέων αντιπροσωπευτικών τιμών συνεπάγεται ζημία για τον ενδιαφερόμενο· αφετέρου δεν χωρεί ακύρωση, αν έχει αποφασισθεί, πριν από την ημερομηνία εφαρμογής της νέας τιμής, να αντισταθμιστεί το μειονέκτημα με ένα κατάλληλο μέτρο.

Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 δεν εφαρμόζεται, συνεπώς, στα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα της 23ης Μαρτίου 1981, τα οποία δεν αφορούν ούτε τις αντιπροσωπευτικές τιμές ούτε τις ισοτιμίες, αλλά τις κεντρικές τιμές.

Εν συμπεράσματι, η Επιτροπή προτείνει την ακόλουθη απάντηση στο δεύτερο ερώτημα:

«Οι διατάξεις του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 σε συνδυασμό με τις διατάξεις του άρθρου 4 του κανονισμού ΕΟΚ 878/77 δεν εφαρμόζονται ως προς τις συνέπειες των μεταβολών των κεντρικών τιμών των κρατών μελών μεταξύ τους ή έναντι του ECU, αλλά αποκλειστικά στις συνέπειες των μεταβολών των αντιπροσωπευτικών τιμών, υπό τους όρους που καθορίζει το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού ΕΟΚ 878/77.»

3. Επί του τρίτου ερωτήματος

α) Η *BV Verwerkings Industrie Vreeland* φρονεί ότι στο τρίτο ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση.

Αυτό προκύπτει κατά πρώτο λόγο από το ίδιο το κείμενο του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 που αναφέρει «όλων των ποσών που εφαρμόζονται στη σχετική πράξη». Η έκφραση αυτή περιλαμβάνει, αφενός μεν την επιστροφή που εκφράζεται σε ECU και μετατρέπεται σε ολλανδικά φιορίνια με εφαρμογή της αντιπροσωπευτικής τιμής και του νομισματικού συντελεστή, αφετέρου δε τα ΝΕΠ. Τα ποσά αυτά εισπράττονται ή καταβάλλονται σε όλες τις περιπτώσεις και, επομένως, εφαρμόζεται στις συναλλαγές υπό κάθε περίσταση.

Επιπλέον, η ζημία μπορεί να προκύψει ακριβώς από τον μη προκαθορισμό των ΝΕΠ. Αυτό αναγνωρίζεται, μεταξύ άλλων, από τον κανονισμό 908/81 της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1981, περί προκαθορισμού των νομισματικών εξισωτικών ποσών στο πλαίσιο των διαγωνισμών κατά την εξαγωγή ζάχαρης (ΕΕ L 91, σ. 9). Ο κανονισμός αυτός έχει ακριβώς ως σκοπό να αντισταθμίσει τη ζημία που προκάλεσαν τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα της 23ης Μαρτίου 1981 στους κατόχους αδειών, δίνοντάς τους τη δυνατότητα να ζητήσουν και να επιτύχουν τον προκαθορισμό των ΝΕΠ ακόμη και μετά την κατάθεση της αίτησης για άδεια εξαγωγής.

Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 έχει την έννοια ότι για τον υπολογισμό της ζημίας, στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή, πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη κατά την σύγκριση της κατάστασης του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της ισχύος των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών, τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν έχουν καθοριστεί εκ των προτέρων.»

6) Το *Hoofproduktschap voor Akkerbouwprodukten* προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση στο τρίτο ερώτημα.

Αφενός το ΝΕΠ δεν περιλαμβάνεται στους τρεις καθορισμούς, για τους οποίους πρόκειται εν προκειμένω και, επομένως, δεν λαμβάνεται υπόψη, όσον αφορά την προσαρμογή ή την ακύρωση, σύμφωνα με το άρθρο 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68. Αφετέρου, η κατάργηση των ΝΕΠ

που εφαρμόζονταν για την Ολλανδία ήταν συνέπεια μόνο της μεταβολής της κεντρικής τιμής και όχι της εφαρμογής της νέας αντιπροσωπευτικής τιμής, όπως απαιτεί το άρθρο 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 878/77.

Κατά συνέπεια, στο τρίτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν καθορίζονται εκ των προτέρων δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της ζημίας, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78, κατά τη σύγκριση της κατάστασης πριν και μετά την έναρξη της ισχύος των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών.»

γ) Η *Επιτροπή,* φρονεί, όπως και το Hoofproduktschap, ότι στο τρίτο ερώτημα προσήκει αρνητική απάντηση.

Ο ορισμός της ζημίας που περιέχει το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 εντάσσεται στο πλαίσιο των βασικών διατάξεων δηλαδή των διατάξεων του άρθρου 4, παράγραφος 2, του κανονισμού 878/77 και του άρθρου 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/78. Δυνάμει των διατάξεων αυτών, δεν είναι δυνατή η ακύρωση των επιστροφών και των άλλων ποσών που καθορίζονται εκ των προτέρων, καθώς και των σχετικών αδειών παρά μόνο αν η εφαρμογή της νέας αντιπροσωπευτικής τιμής προκαλεί ζημία στον ενδιαφερόμενο.

Επομένως το πρώτο εδάφιο του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 έχει την έννοια ότι αναφέρεται σε όλα τα εκ των προτέρων καθοριζόμενα ποσά, στα οποία εφαρμόζεται η νέα αντιπροσωπευτική τιμή και τα οποία εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη πράξη, αποκλειομένων όλων των άλλων ποσών που δεν καθορίζονται εκ των προτέρων, τα οποία εφαρμόζονται στην ίδια πράξη. Αντιθέτως, το δεύτερο εδάφιο της διάταξης αυτής, κατά το οποίο «η ζημία προσδιορίζεται με τη σύγκριση της καταστάσεως του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών», περιορίζεται να προσδιορίσει τη στιγμή, κατά την οποία γίνεται η σύγκριση μεταξύ της προηγούμενης και της νέας κατάστασης και δεν αποβλέπει στο να περιληφθούν νέα στοιχεία στη σύγκριση.

Επιπλέον, εν προκειμένω, η κατάργηση των ΝΕΠ που εφαρμόζονταν για τις Κάτω Χώρες, δεν ήταν συνέπεια της μεταβολής της πράσινης τιμής του φιορινιού αλλά της μεταβολής της κεντρικής του τιμής, που επήλθε στις 23 Μαρτίου 1981. Η σκέψη αυτή δεν μεταβάλλεται από το γεγονός ότι και η πράσινη τιμή μεταβλήθη στις 6 Απριλίου 1981, διότι η προσαρμογή αυτή έγινε ακριβώς για να εξαλειφθεί η αρνητική πραγματική νομισματική διαφορά μεταξύ της κεντρικής τιμής και της πράσινης τιμής και να αποφευχθεί έτσι η ενδεχομένη θέσπιση αρνητικών ΝΕΠ.

Εν συμπεράσματι, η Επιτροπή προτείνει την ακόλουθη απάντηση στο τρίτο ερώτημα:

«Για τον υπολογισμό της ζημίας κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού ΕΟΚ 878/77, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78, λαμβάνονται υπόψη μόνο τα εκ των προτέρων καθοριζόμενα ποσά που εφαρμόζονται στη συγκεκριμένη πράξη.»

4. Επί του τετάρτου ερωτήματος

α) Η *BV Verwerkings Industrie Vreeland* φρονεί ότι και στο τέταρτο ερώτημα προσήκει καταφατική απάντηση, ότι δηλαδή κατά τον υπολογισμό της ζημίας υπό την έννοια του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78, πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η μεταβολή του επιπέδου των τιμών, την οποία προκάλεσε, μέσω της αύξησης των τιμών παρέμβασης, η μεταβολή των αντιπροσωπευτικών τιμών.

Το συμπέρασμα αυτό προκύπτει κατά πρώτο λόγο από τη διατύπωση του δεύτερου εδαφίου της εν λόγω διάταξης, που αναφέρει ότι πρέπει να γίνεται σύγκριση «της καταστάσεως του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών». Ο όρος «τιμή» έχει την έννοια ότι αναφέρεται στις τιμές αγοράς ή πωλήσεως ή, ενδοχομένως, στις τιμές παράβασης που αποτελούν την βάση των ανωτέρω τιμών.

Επιπλέον, δεν πρέπει να λησμονείται ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 αναφέρεται σε μιά συγκεκριμένη συναλλαγή, η οποία πράγματι οδηγεί σε ζημία λόγω νομισματικού χαρακτήρα γεγονότων. Αν όμως και οι επιστροφές και τα ΝΕΠ καθορίζονται εκ των προτέρων, η ζημία αυτή δεν μπορεί να συνίσταται παρά στην μεταβολή του επιπέδου των τιμών, η οποία προκαλείται από την μεταβολή των αντιπροσωπευτικών τιμών.

Κατά συνέπεια, στο τέταρτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 έχει την έννοια ότι για τον υπολογισμό της ζημίας, στην οποία αναφέρεται η παράγραφος αυτή, πρέπει να λαμβάνεται επίσης υπόψη, κατά τη σύγκριση της κατάστασης του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών, η αύξηση του επιπέδου των τιμών που προκαλούν οι αυξήσεις των τιμών παρέμβασης, οι οποίες αποτελούν συνέπεια των μεταβολών των αντιπροσωπευτικών τιμών.»

6) Το *Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten* προτείνει να δοθεί αρνητική απάντηση στο τέταρτο ερώτημα.

Πράγματι, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 αναφέρεται μόνο στη «μεταβολή... η οποία οδηγεί... στην είσπραξη μεγαλυτέρου ποσού ή στη χορήγηση κατωτέρου ποσού...». Σε συνδυασμό με το άρθρο 4 του κανονισμού 1134/68 και το άρθρο 4 του κανονισμού 878/77, η διάταξη αυτή πρέπει να ληφθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται μόνο στις συνέπειες μιάς μεταβολής της αντιπροσωπευτικής τιμής, όσον αφορά τις άδειες που περιέχουν προκαθορισμό.

Κατά συνέπεια, στο τέταρτο ερώτημα προσήκει η ακόλουθη απάντηση:

«Η τιμή αγοράς δεν λαμβάνεται υπόψη κατά την σύγκριση, στην οποία αναφέρεται το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78.

Σε συνδυασμό με το άρθρο 4 του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68, καθώς και με το άρθρο 4 του κανονισμού ΕΟΚ 878/77, το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 αναφέρεται μόνο στις συνέπειες της μεταβολής της αντιπροσωπευτικής τιμής, όσον αφορά τις άδειες που περιέχουν προκαθορισμό και που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για εισαγωγές ή εξαγωγές.»

γ) Η *Επιτροπή* φρονεί ότι η απάντηση στο τέταρτο ερώτημα περιέχεται στην απάντηση που πρέπει να δοθεί στο τρίτο ερώτημα κατά την έννοια ότι για την εφαρμογή του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78, πρέπει να λαμβάνονται υπόψη μόνο τα ποσά που καθορίζονται εκ των προτέρων και στα οποία έχει εφαρμοστεί η νέα πράσινη τιμή.

Κατά τα λοιπά, το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού αυτού που εφαρμόζεται εν προκειμένω, διευκρινίζει ότι σε περίπτωση ταυτόχρονης μεταβολής της αντιπροσωπευτικής τιμής και του επιπέδου των τιμών σε λογιστικές μονάδες (ήδη σε ECU) δεν μπορεί να ζητηθεί ακύρωση παρά μόνο αν η ζημία που προκύπτει από την μεταβολή της αντιπροσωπευτικής τιμής είναι ανώτερη του πλεονεκτήματος που μπορεί να προκύψει από την επίπτωση της μεταβολής του επιπέδου των τιμών επί των προς χορήγηση ή προς είσπραξη ποσών κατά τις συναλλαγές.

Η διάταξη αυτή επιβεβαιώνει, αφενός ότι οι ευνοϊκές ή οι δυσμενείς συνέπειες των αποφάσεων σχετικά με τις τιμές, οι οποίες λαμβάνονται στο πλαίσιο της γεωργικής πολιτικής δεν λαμβάνονται υπόψη για τον υπολογισμό της «ζημίας» που προκύπτει από την μεταβολή της πράσινης τιμής. Αφετέρου η διάταξη αυτή συνεπάγεται την υποχρέωση αντιστάθμισης της εν λόγω ζημίας με ενδεχόμενα πλεονεκτήματα που προκύπτουν από τις αποφάσεις όσον αφορά τις γεωργικές τιμές.

III — Προφορική διαδικασία

Η Verwerkings Industrie Vreeland, εκπροσωπούμενη από τον H. J. Bronkhorst, δικηγόρο Χάγης, και η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενη από την R. C. Fischer, ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους κατά τη συνεδρίαση της 9ης Μαρτίου 1983.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 30ής Μαΐου 1984.

Σκεπτικό

1 Με Διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1983, που περιήλθε στο Δικαστήριο στις 10 Μαρτίου 1983, το College van Beroep voor het Bedrijfsleven της Χάγης, υπέβαλε, βάσει του άρθρου 177 της Συνθήκης ΕΟΚ, τέσσερα προδικαστικά ερωτήματα ως προς την ερμηνεία ορισμένων διατάξεων του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1968, περί καθορισμού των κανόνων εφαρμογής του κανονισμού ΕΟΚ 653/68 περί των όρων τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδας που χρησιμοποιείται για την κοινή γεωργική πολιτική (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/004, σ. 3), καθώς και του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978, περί των λεπτομερειών εφαρμογής του κανονισμού ΕΟΚ αριθ. 878/77, περί των τιμών συναλλάγματος που πρέπει να εφαρμοστούν στον γεωργικό τομέα και αντικαταστάσεως του κανονισμού ΕΟΚ 937/77 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 67), όπως τροποποιήθηκε από τον κανονισμό 1509/78 της Επιτροπής, της 30ής Ιουνίου 1978 (ΕΕ ειδ. έκδ. 03/021, σ. 220).

2 Τα ερωτήματα αυτά ανέκυψαν στο πλαίσιο δίκης μεταξύ του Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten με έδρα τη Χάγη και της εταιρίας περιορισμένης ευθύνης BV Verwerkings Industrie Vreeland (εφεξής: Vreeland), με έδρα το Vreeland (Κάτω Χώρες). Στην εν λόγω εταιρία είχαν χορηγηθεί, στις 30 Δεκεμβρίου 1980 και στις 2 και 5 Ιανουαρίου 1981, άδειες για την εξαγωγή προς τρίτες χώρες τριών παρτίδων βουτύρου υπό μορφή παρασκευασμάτων διατροφής των δασμολογικών διακρίσεων 21,07 Η VII α και 21.07 Η VIII α. Με τις άδειες αυτές προκαθορίστηκε η εφαρμοστέα επιστροφή κατά την ημερομηνία της παράδοσης, ίσχυσαν δε αντιστοίχως μέχρι της 31ης Μαΐου και 30ής Ιουνίου 1981.

3 Στις 23 Μαρτίου 1981 η ιταλική λίρα υποτιμήθηκε κατά 6 % και η βρετανική λίρα ανατιμήθηκε κατά 22,64 με συνέπεια σχετική υποτίμηση του ολλανδικού φιορινίου σε σχέση με το ECU κατά 2,4906 %. Οι μεταβολές αυτές είχαν ως αποτέλεσμα την ταυτόχρονη μεταβολή της σχέσης μεταξύ των τιμών συναλλάγματος των νομισμάτων αυτών και των οικείων αντιπροσωπευτικών τιμών που παρέμειναν εν προκειμένω αμετάβλητες. Όσον αφορά ειδικότερα το ολλανδικό φιορίνι, η νέα βασική του τιμή μειώθηκε κάτω της αντιπροσωπευτικής του τιμής. Πάντως, η Επιτροπή δεν κατήργησε τα θετικά νομισματικά εξισωτικά ποσά που ίσχυαν μέχρι τότε γι' αυτή τη χώρα αλλά αντιθέτως τα διατήρησε αμετάβλητα μέχρι της 5ης Απριλίου 1981, δυνάμει του κανονισμού 801/81 της 27ης Μαρτίου 1981 (ΕΕ L 82, σ. 17), αναμένοντας προσαρμογή των αντιπροσωπευτικών τιμών.

4 Το Συμβούλιο προσάρμοσε τις αντιπροσωπευτικές τιμές με τον κανονισμό 850/81 της 1ης Απριλίου 1981 (ΕΕ L 90, σ. 1) μόλις στις 6 Απριλίου 1981. Ως προς το ολλανδικό φιορίνι, η αντιπροσωπευτική του τιμή καθορίστηκε στο επίπεδο της νέας βασικής τιμής.

5 Από τις 6 Απριλίου 1981 επίσης καθορίστηκαν με τον κανονισμό 851/81 του Συμβουλίου, της 1ης Απριλίου 1981 (ΕΕ L 90, σ. 6) οι ενδεικτικές τιμές του γάλακτος και οι τιμές παρεμβάσεως των γαλακτοκομικών προϊόντων για τη γαλακτοκομική περίοδο 1981/82, ενώ με τον κανονισμό 922/81 της Επιτροπής, της 3ης Απριλίου 1981 (ΕΕ L 93, σ. 10) καθορίστηκαν νέες επιστροφές λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων.

6 Η Vreeland, ισχυριζόμενη ότι λόγω των πιο πάνω εξελίξεων δεν μπορούσε πλέον να εξάγει επικερδώς βάσει της προκαθορισθείσας επιστροφής, ζήτησε στις 21 Απριλίου 1981 την ακύρωση των εν λόγω προκαθορισμών, καθώς και των σχετικών αδειών, καθόσον δεν είχαν ακόμη χρησιμοποιηθεί μέχρι την ημερομηνία αυτή.

7 Μετά την απόρριψη της αίτησης αυτής από το Hoofdproduktschap με αποφάσεις της 18ης Ιουνίου και 25ης Αυγούστου 1981, η Vreeland άσκησε προσφυγή κατά των απορριπτικών αυτών αποφάσεων ενώπιον του College van Beroep voor het Bedrijfsleven, το οποίο ανέβαλε την έκδοση οριστικής αποφάσεως και υπέβαλε στο Δικαστήριο τα ακόλουθα ερωτήματα:

«I. Το άρθρο 1, παράγραφος 2, του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 παρέχει δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού και της άδειας που πιστοποιεί αυτόν τον προκαθορισμό "σε περίπτωση που εφαρμόζονται οι διατάξεις της παραγράφου 1, στοιχείο α". Συνάγεται από την ορθή ερμηνεία αυτής της παραγράφου ότι αυτό συμβαίνει όταν

— η αξία του ECU τροποποιήθηκε στις 23 Μαρτίου 1981 και, περαιτέρω,

— οι τιμές παρέμβασης για το βούτυρο επανακαθορίστηκαν από τις 6 Απριλίου 1981 βάσει του κανονισμού ΕΟΚ 851/81 και, περαιτέρω,

— ο κανονισμός ΕΟΚ 922/81 επαναθέσπισε τις επιστροφές λόγω εξαγωγής στον τομέα του γάλακτος και των γαλακτοκομικών προϊόντων από τις 6 Απριλίου 1981;

II. Το άρθρο 4, παράγραφος 1 του κανονισμού ΕΟΚ 1134/68 παρέχει δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού και της άδειας που πιστοποιεί αυτόν τον προκαθορισμό "σε περίπτωση τροποποιήσεως της σχέσης μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδας". Συνάγεται από την ορθή ερμηνεία της παραγράφου αυτής ότι αυτό συνέβη όταν η αξία του ECU τροποποιήθηκε στις 23 Μαρτίου 1981;

III. Συνάγεται από την ορθή ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 ότι για να υπολογιστεί η ζημία, στην οποία αναφέρεται η παράγραφος αυτή, πρέπει να ληφθούν επίσης υπόψη, κατόπιν συγκρίσεως της κατάστασης του ενδιαφερομένου πριν και μετά τη θέση σε ισχύ των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν έχουν προκαθοριστεί;

IV. Συνάγεται από την ορθή ερμηνεία του άρθρου 1, παράγραφος 1, του κανονισμού ΕΟΚ 1054/78 ότι για να υπολογιστεί η ζημία, στην οποία αναφέρεται η παράγραφος αυτή, πρέπει επίσης να ληφθεί υπόψη η τιμή αγοράς κατά τη σύγκριση της κατάστασης του ενδιαφερομένου πριν και μετά τη θέση σε ισχύ των νέων τιμών συναλλάγματος και των τιμών;»

Επί του πρώτου και του δευτέρου ερωτήματος

8 Με το πρώτο και το δεύτερο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξετασθούν, το εθνικό δικαστήριο ερωτά στην ουσία αν και, ενδεχομένως, υπό ποιές προϋποθέσεις τα άρθρα 1 και 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου της 30ής Ιουλίου 1968 παρέχουν δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού των

επιστροφών λόγω εξαγωγής και της σχετικής άδειας σε περίπτωση, αφενός μεν μεταβολής της τιμής των νομισμάτων που συνθέτουν τα ECU στη μεταξύ τους σχέση και σε σχέση με το ECU, αφετέρου δε νέου καθορισμού των ενδεικτικών τιμών και των τιμών παρεμβάσεως, καθώς και των επιστροφών λόγω εξαγωγής στο συγκεκριμένο τομέα.

9 Επ' αυτού, η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη υποστηρίζει κυρίως ότι το ECU αποτελεί τη λογιστική μονάδα που χρησιμοποιείται στο πλαίσιο της κοινής γεωργικής πολιτικής δυνάμει του κανονισμού 652/79 του Συμβουλίου, της 29ης Μαρτίου 1979. Από αυτό συνάγεται ότι η μεταβολή της αξίας των νομισμάτων που συνθέτουν το ECU είτε στη μεταξύ τους σχέση είτε σε σχέση με το ECU αποτελεί συγχρόνως «τροποποίηση της αξίας της λογιστικής μονάδος» κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 1134/68 και «τροποποίηση της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδος», κατά την έννοια του άρθρου 4, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού. Αφετέρου, η αύξηση των τιμών παρεμβάσεως και η επαναθέσπιση των επιστροφών λόγω εξαγωγής στο σχετικό τομέα, που επήλθαν στις 6 Απριλίου 1981, αποτελούν «προσαρμογή των γεωργικών τιμών» κατά την έννοια του άρθρου 1 του ίδιου κανονισμού.

10 Το Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten και η Επιτροπή φρονούν αντιθέτως ότι οι έννοιες λογιστική μονάδα και ισοτιμία δεν έχουν πλέον σημασία. Πράγματι, η λογιστική μονάδα που στηρίζεται στην έννοια των σταθερών ισοτιμιών και καθορίζεται σε σχέση με συγκεκριμένη ποσότητα καθαρού χρυσού αντικαταστάθηκε ήδη από το ECU, το οποίο εκφράζει τη σχέση των τιμών των νομισμάτων των κρατών μελών που κυμαίνονται μεταξύ τους εντός ορίων. Επιπλέον, τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα δεν έχουν πλέον άμεσο αντίκτυπο στις γεωργικές τιμές, οι οποίες καθορίζονται, στο πλαίσιο του σημερινού συστήματος, μέσω των αντιπροσωπευτικών τιμών. Αφετέρου, ο όρος της προσαρμογής των γεωργικών τιμών κατά την έννοια του άρθρου 1 του κανονισμού 1134/68 αναφέρεται μόνο στην προσαρμογή, στην οποία προβαίνει το Συμβούλιο στο πλαίσιο των αποφάσεων που αφορούν τις τροποποιήσεις της αξίας της λογιστικής μονάδας κατόπιν της μεταβολής της ισοτιμίας του νομίσματος ενός ή περισσοτέρων κρατών μελών. Ο όρος αυτός δεν καλύπτει επομένως τις αποφάσεις περί τιμών, όπως είναι αυτές που εκδόθηκαν στις 6 Απριλίου 1981, οι οποίες ελήφθησαν βάσει γεωργικών κανονισμών στο πλαίσιο της ετήσιας αναθεώρησης των γεωργικών τιμών.

11 Σχετικά πρέπει να υπομνηστεί ότι το άρθρο 1 του κανονισμού 1134/68 παρέχει δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού, μεταξύ άλλων, των επιστροφών λόγω εξαγωγής και της σχετικής άδειας ή άλλου τίτλου σε δύο περιπτώσεις, δηλαδή αφενός, «σε περίπτωση τροποποιήσεως της αξίας της λογιστικής μονάδος» και, αφετέρου, «σε περίπτωση προσαρμογής των γεωργικών τιμών κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, εδάφιο τέταρτο του κανονισμού (ΕΟΚ) αριθ. 653/68». Το άρθρο 4, παράγραφος 1, του ίδιου κανονισμού παρέχει δικαίωμα ακυρώσεως και «σε περίπτωση τροποποιήσεως της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδος».

12 Όσον αφορά, πρώτον, το τέλος των ερωτημάτων που αναφέρεται στις νομισματικές τροποποιήσεις, οι οποίες επήλθαν στις 23 Μαρτίου 1981, πρέπει να σημειωθεί ότι οι προαναφερθείσες διατάξεις αναφέρουν μόνο τις τροποποιήσεις της αξίας της λογιστικής μονάδας ή της σχέσης μεταξύ αυτής και της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους.

13 Εξάλλου, οι προαναφερθείσες διατάξεις του κανονισμού 1134/68 αποβλέπουν στο να καταστήσουν δυνατή τη λήψη των κατάλληλων μέτρων από τα κοινοτικά όργανα και τις αρμόδιες εθνικές αρχές, που απαιτούνται λόγω των νομισματικών τροποποιήσεων οι οποίες έχουν άμεση επίπτωση επί των γεωργικών τιμών. Οι τροποποιήσεις όμως της αξίας του ECU ή των νομισμάτων που το απαρτίζουν δεν έχουν τέτοια επίπτωση δεδομένου ότι η εξέλιξη των γεωργικών τιμών δεν συνδέεται πλέον, μετά τη θέση σε ισχύ του κανονισμού 878/77 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1977, με τις επίσημες ισοτιμίες και με τις βασικές ή τις πραγματικές τιμές συναλλάγματος, αλλά εξαρτάται από τις αντιπροσωπευτικές τιμές των εθνικών νομισμάτων οι οποίες παρέμειναν εν προκειμένω αμετάβλητες κατά την περίοδο από 23 Μαρτίου μέχρι 5 Απριλίου 1981. Δυνάμει του ήδη ισχύοντος συστήματος που θέσπισαν οι προαναφερθέντες κανονισμοί 878/77 και 652/79 η μετατροπή του ECU σε εθνικό νόμισμα για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής γίνεται επομένως με βάση τις αντιπροσωπευτικές τιμές, η δε διαφορά αυτών από τις βασικές τιμές και τις πραγματικές τιμές συναλλάγματος αντισταθμίζεται με την εφαρμογή νομισματικών εξισωτικών ποσών.

14 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το γεγονός ότι δυνάμει του άρθρου 4 του κανονισμού 878/77 οι διατάξεις του κανονισμού αυτού περί της μεταβολής της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδας εφαρμόζονται, αν και υπό ορισμένες επιφυλάξεις,

στις περιπτώσεις τροποποιήσεως των αντιπροσωπευτικών τιμών, ενώ δεν υφίσταται παρόμοια παραπομπή στην κανονιστική ρύθμιση, η οποία αντικατέστησε τη λογιστική μονάδα με το ECU για την εφαρμογή της κοινής γεωργικής πολιτικής.

15 Όσον αφορά, δεύτερον, το σκέλος των ερωτημάτων που αναφέρεται στις αποφάσεις, οι οποίες ισχύουν στο γεωργικό τομέα από 6 Απριλίου 1981, αρκεί να σημειωθεί ότι το άρθρο 1 του κανονισμού 1134/68 δεν αφορά παρά την προσαρμογή των γεωργικών τιμών που γίνεται κατ' εφαρμογή του άρθρου 3, τέταρτη παράγραφος, του κανονισμού 653/68, η οποία πράγματι κατέστη αναγκαία συνεπεία τροποποιήσεως ορισμένων νομισματικών στοιχείων που έχουν άμεση επίπτωση στο επίπεδο των γεωργικών τιμών και η οποία, κατά παρέκκλιση από τους ισχύοντες γεωργικούς κανονισμούς δε γίνεται με κανονικές αποφάσεις λαμβανόμενες στο πλαίσιο της κοινής οργάνωσης των αγορών. Αυτό όμως δεν συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι οι εν λόγω αποφάσεις δεν θεσπίστηκαν λόγω των νομισματικού χαρακτήρα γεγονότων της 23ης Μαρτίου 1981, αλλά ελήφθησαν ακριβώς στο πλαίσιο της ετήσιας αναθεώρησης των τιμών στην αρχή της νέας γαλακτοκομικής περιόδου.

16 Το συμπέρασμα αυτό επιβεβαιώνεται από το ότι τα μέτρα προσαρμογής των γεωργικών τιμών βάσει του άρθρου 3, τέταρτη παράγραφος, του κανονισμού 653/68 δεν μπορούν να θεσπιστούν παρά μόνο εντός τριών ημερών μετά την αναγγελία από το ενδιαφερόμενο κράτος μέλος της οικείας τροποποιήσεως της ισοτιμίας. Στην υπό κρίση υπόθεση, όμως, οι ενδεικτικές τιμές και οι τιμές παρεμβάσεως αυξήθηκαν και θεσπίστηκαν νέες επιστροφές μόνο αφού παρήλθε διάστημα δύο εβδομάδων μετά τα νομισματικού χαρακτήρα γεγονότα της 23ης Μαρτίου 1981.

17 Επομένως στο πρώτο και στο δεύτερο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι τα άρθρα 1 και 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1968, δεν παρέχουν δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού των επιστροφών λόγω εξαγωγής και της σχετικής άδειας ούτε σε περίπτωση τροποποιήσεως της αξίας των νομισμάτων που συνθέτουν το ECU στις μεταξύ τους σχέσεις και σε σχέση με το ECU ούτε σε περίπτωση νέου καθορισμού των ενδεικτικών τιμών και των τιμών παρεμβάσεως ή των επιστροφών λόγω εξαγωγής στο συγκεκριμένο τομέα, εφόσον ο νέος αυτός καθορισμός γίνεται στο πλαίσιο της ετήσιας αναθεώρησης των γεωργικών τιμών βάσει της κοινής οργάνωσης των αγορών.

Επί του τρίτου και τετάρτου ερωτήματος

18 Με το τρίτο και το τέταρτο ερώτημα, τα οποία πρέπει να συνεξεταστούν, ερωτάται στην ουσία αν, για να υπολογιστεί η ζημία, ενόψει της ακυρώσεως του προκαθορισμού, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 878/77 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1977, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978, πρέπει να ληφθούν υπόψη και τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν έχουν προκαθοριστεί, καθώς και η τιμή αγοράς.

19 Η προσφεύγουσα στην κυρία δίκη παρατηρεί σχετικώς ότι ο ορισμός της ζημίας που περιέχεται στο άρθρο 1, παράγραφος 1, πρώτο εδάφιο, του κανονισμού 1054/78 αναφέρεται στο «σύνολο των εφαρμοστέων ποσών στη σχετική πράξη». Άρα περιλαμβάνει και τα μη προκαθορισμένα νομισματικά εξισωτικά ποσά, αφού μάλιστα ζημία μπορεί να προκύψει ακριβώς από το μη προκαθορισμό τους. Αφετέρου, όπως προκύπτει από το δεύτερο εδάφιο της εν λόγω διάταξης που καλεί σε σύγκριση «της καταστάσεως του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών», ζημία μπορεί επίσης να προκύψει από τη μεταβολή των τιμών αγοράς, η οποία προκαλείται, μέσω αυξήσεως των τιμών παρεμβάσεως, από την τροποποίηση των αντιπροσωπευτικών τιμών.

20 Το Hoofdproduktschap voor Akkerbouwprodukten και η Επιτροπή υποστηρίζουν, αντιθέτως, ότι το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 που δίνει τον ορισμό της ζημίας εντάσσεται στο πλαίσιο του άρθρου 4 του κανονισμού 878/77. Η διάταξη όμως αυτή αναφέρεται μόνο στα προκαθοριζόμενα ποσά που εφαρμόζονται στη σχετική συναλλαγή και επί των οποίων εφαρμόζεται η νέα αντιπροσωπευτική τιμή, αποκλειομένων όλων των άλλων μη προκαθοριζομένων ποσών, όπως τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν προκαθορίζονται και οι τιμές.

21 Επ' αυτού πρέπει να παρατηρηθεί ότι, όπως υποστηρίζουν το «Hoofdproduktschap» και η Επιτροπή, ο κανονισμός 1054/78 της Επιτροπής πρέπει να ερμηνευτεί υπό το φως της βασικής κανονιστικής ρύθμισης του Συμβουλίου. Κατά το άρθρο 4 του κανονισμού 878/77 του Συμβουλίου, στις τροποποιήσεις των αντιπροσωπευτικών τιμών εφαρμόζονται υπό ορισμένες προϋποθέσεις οι διατάξεις του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου που αναφέρονται στη μεταβολή της σχέσεως μεταξύ της ισοτιμίας του νομίσματος ενός κράτους μέλους και της αξίας της λογιστικής μονάδας, εν προκειμένω το άρθρο 4, παράγραφος 1, αυτού

του κανονισμού. Η διάταξη όμως αυτή δεν αναφέρεται, όσον αφορά την υπό κρίση υπόθεση παρά μόνο στα «ποσά που έγιναν αντικείμενο προκαθορισμού για συναλλαγή». Από τη σχέση μεταξύ των διατάξεων αυτών προκύπτει ότι ούτε τα νομισματικά εξισωτικά ποσά που δεν έχουν προκαθοριστεί ούτε η τιμή αγοράς μπορούν να ληφθούν υπόψη για τον υπολογισμό της ζημίας κατά την έννοια του εν λόγω ορισμού.

22 Το συμπέρασμα αυτό δεν μεταβάλλεται από το ότι, όπως παρατηρεί η προσφεύγουσα στην κύρια δίκη, κατά το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 «η ζημία προσδιορίζεται με τη σύγκριση των καταστάσεων του ενδιαφερομένου πριν και μετά την έναρξη της εφαρμογής των νέων τιμών συναλλάγματος και τιμών» δεδομένου ότι η διάταξη αυτή, όπως προκύπτει από τη θέση που κατέχει στην αλληλουχία της σχετικής κανονιστικής ρύθμισης, περιορίζεται να αναφέρει τις καταστάσεις που πρέπει να συγκρίνονται για τον προσδιορισμό της ζημίας, χωρίς να αποβλέπει στην εισαγωγή νέων στοιχείων σχετικά με τη βάση αυτής της σύγκρισης.

23 Το συμπέρασμα αυτό επιρρωνύεται από το ίδιο το γράμμα της εν λόγω διάταξης, η οποία αναφέρεται στην τροποποίηση μόνο των ποσών που εφαρμόζονται στη σχετική πράξη, «η οποία οδηγεί ενδεχομένως δια του υπολοίπου, ... στην είσπραξη μεγαλυτέρου ποσού ή στη χορήγηση κατωτέρου ποσού από αυτό που εφαρμόζεται πριν από τη έναρξη της ισχύος» της νέας αντιπροσωπευτικής τιμής. Είναι δε γνωστό ότι η τιμή αγοράς δε λαμβάνεται υπόψη για τον υπολογισμό των προς είσπραξη ή χορήγηση ποσών.

24 Επομένως στο τρίτο και στο τέταρτο ερώτημα προσήκει η απάντηση ότι για τον προσδιορισμό της ζημίας, ενόψει της ακυρώσεως του προκαθορισμού, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 878/77 του Συμβουλίου, της 26ης Ιουλίου 1977, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978, δε λαμβάνονται υπόψη ούτε τα μη προκαθορισθέντα νομισματικά εξισωτικά ποσά ούτε η τιμή αγοράς.

Επί των δικαστικών εξόδων

25 Τα έξοδα, στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που κατέθεσε παρατηρήσεις στο Δικαστήριο δεν αποδίδονται. Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει, ως προς τους διαδίκους στην κύρια δίκη το χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τρίτο τμήμα),

κρίνοντας επί των ερωτημάτων που του υπέβαλε με Διάταξη της 25ης Φεβρουαρίου 1983 το College van Beroep voor het Bedrijfsleven της Χάγης, αποφαίνεται:

1) **Τα άρθρα 1 και 4, παράγραφος 1, του κανονισμού 1134/68 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουλίου 1968, δεν παρέχουν δικαίωμα ακυρώσεως του προκαθορισμού των επιστροφών λόγω εξαγωγής και της σχετικής άδειας ούτε στην περίπτωση τροποποιήσεως της αξίας των νομισμάτων που συνθέτουν το ECU στις μεταξύ τους σχέσεις και σε σχέση με το ECU ούτε στην περίπτωση νέου καθορισμού των ενδεικτικών τιμών και των τιμών παρεμβάσεως ή των επιστροφών λόγω εξαγωγής στο συγκεκριμένο τομέα, εφόσον ο νέος αυτός καθορισμός γίνεται στο πλαίσιο της ετήσιας αναθεώρησης των γεωργικών τιμών βάσει της κοινής οργάνωσης των αγορών.**

2) **Για τον προσδιορισμό της ζημίας ενόψει της ακυρώσεως του προκαθορισμού, κατά την έννοια του άρθρου 4 του κανονισμού 878/77 του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1977, σε συνδυασμό με το άρθρο 1, παράγραφος 1, του κανονισμού 1054/78 της Επιτροπής, της 19ης Μαΐου 1978 δεν λαμβάνονται υπόψη ούτε τα μη προκαθορισθέντα νομισματικά εξισωτικά ποσά ούτε η τιμή αγοράς.**

Galmot Everling Κακούρης

Δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 27 Σεπτεμβρίου 1984.

Κατ' εντολή
του γραμματέα

H. A. Rühl

Κύριος υπάλληλος διοικήσεως

Ο πρόεδρος του τρίτου τμήματος

Y. Galmot